PETRA OBCHOD S CIRKEVNÝMI POTREBAMI A KNÍHKUPECTVO MÁ NA SKLADE:

Veliký sborník I.–III. viazaný	100,–
Veliký zborník I. diel (cirk. slov.) brož.	20,–
Trebník	40,–
Pravoslavný katechismus (český a rus.)	9,50
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,–
Dr. Kernaševič: Zrovnávacie bohoslovie	25,–
Fencik: Liturgika (rus.)	3,80
Prot. Aleš: Liturgika (česká)	2,85
Patriarcha Alexij: Výbor z díla (český)	10,–
Patriarcha Sergij: O spasení (slov.)	10,–
Metropolita Nikolaj: Výňatok z diela	12,–
Prof. Berezovský: Dogmatika (I. a II. diel)	à 30,–
Metr. Jelevferij: Na Božej nive (slov.)	8,55
Metr. Jelevferij: Na Božej nive (rus.)	7,60
Cirkevné právo	37,–
Homiletika	10,–
Dr. Kačur I.: Stručný prehľad cirkevnej archeológie a výtvar. umenia	15,–
Dr. Kernaševič: Pastorálka	18,–
Dr. Kernaševič: Všeobecný typikon	16,–
Praktický trebník	40,–
Teologický zborník III.	65,–
Základné bohoslovie	24,–
Dr. Št. Balogh: Úvod do filozofie	10,–
Obrázky „Pamiatka na 1. sv. Prijímanie"	3,–
Nový zákon a Apoštol (cirk. slovanský)	50,–
Pravoslávny kalendár 1972	13,–

Budúce číslo vyjde 10. júla 1972

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 — Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČNÍK XVIII. — ORGÁN PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 6/1972

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti,

Dňa 1. júna sme oslávili Medzinárodný deň detí. Deň detí celého sveta, bez rozdielu rasy i náboženstva, detí chudobných, bohatých, šťastných i nešťastných.

Spomeňme si najprv na tie menej šťastlivé deti. Prečo menej šťastlivé? Prvú vinu za ich nešťastie si musíme vždy dávať len my, dospelí. Keď začneme rodinou, často vidíme matky i otcov, pre ktorých je dieťa buď ľahostajným tvorom, ktorý sa im tmolí pod nohami, buď hotovou pohromou, lebo dieťa stojí i peniaze. Potom sú deti dobré, i tie, ktoré zlostia a nevedomí rodičia by ich radšej nemali.

Veľmi nešťastné sú deti tam, kde je vojna. V rozdelenom svete sú také javy časté a my si s láskou spomeňme na deti hrdinského Vietnamu, pre ktorých je detská postieľka, večerná modlitbička i kľudný spánok len neznámym pojmom. Na povel bežia do krytu, sú často doráňané, zabíjané, stratené v tom pre nich nepochopiteľne zlom svete. Mama, kde je mama? — Hrozná otázka si im sadla do očú, lebo mamy niet...

Vy, deti naše drahé, žijete ináč. Máte iné starosti, problémy, ale základom vášho života je šťastie, život, leto, slnko a hry, učenie a vzdelávanie sa. Mali by ste si preto spomenúť na svojich malých druhov, ktorým cudzie lietadlá prinášajú denne smrť, mali by ste v sebe vzbudiť vzdor proti takému konaniu, protest proti tomu, že vašim priateľom si niekto dovoľuje čo len spánok rušiť v záujme naprosto cudzom pre všetky deti sveta.

Nie je teda úplne samozrejmé, že žijete tak, ako žijete. Mier — to je ten zázračný pojem, ktorý vám to zaručuje.

V nedeľu ráno idete do chrámu. V nedeľu ráno 22. júna 1941 prepadli fašisti Sovietsky zväz. Kľudné nedeľné ráno a zločin. Kvetiny rozvoniavajúce v záhradke a streľba, žiariace slnko toho dňa nevidelo šťastné dieťa, videlo len mŕtve deti...

Niekedy sa vám snáď vidí, že veľa hovoríme o mieri. My sme ho v našom detstve stratili a chceme ho zachovať pre vás. Viete vy vôbec, čo je to za šťastie, že ste sa narodili až po vojne? Keby sme vám tisíckrát rozprávali o tom, čo sme videli, neuveríte, lebo vojna je pre vás nepochopiteľná. Ale veď my vravíme pravdu! A neprestaneme ju opakovať v mene tých detí, ktoré sa mieru nedožili. Hádzali ich psom. Strieľali ich pred očami matiek. Pálili ich v tisíckach sovietskych Lidíc, a predsa nezahlušili život. Vy ste teraz pokračovaním, nesklamte maličkých mŕtvych ľudí a usilujte sa už teraz byť nositeľmi mieru. Spočiatku sami v sebe, okolo seba. I to postačí. Blahoželám Vám všetkým k Medzinárodnému dňu detí!

Vaša teta Helena

„Duch svätý naplnil všetkých..." (Skut. 2, 4).

Prešlo päťdesiat dní od veľkej a slávnej udalosti, ktorá vzrušila srdcia verných a dotkla sa aj neprajníkov Christových. Prešlo prvých päťdesiat dní od Vzkriesenia Christovho a desať dní od Jeho slávneho nanebevstúpenia. Prešlo desať dní od posledného rozkazu a posledného sľubu, že „o niekoľko dní budete pokrstení Duchom svätým" — ako povedal Christos apoštolom. Na hore Olivetskej im sľúbil namiesto seba — Utešiteľa Ducha svätého (Ján 16,7—13).

Apoštoli boli spolu, modlili sa a rozprávali sa, keď podľa Skutkov apoštolských „zrazu povstal zvuk z neba, ako keď sa prudký vietor valí, a naplnil celý dom, v ktorom sedeli..." (Skut. 2,1—2). Nad hlavou každého z nich sa objavil ohnivý jazyk. Sľub bol naplnený... Apoštoli, naplnení Duchom svätým, začali hovoriť jazykmi, ktoré dovtedy vôbec nepoznali. Na ten zvuk sa zbehlo veľa ľudí rôznych národností a práve oni zbadali, že apoštolom rozumejú, hoci by nemali rozumieť. „Partovia, Médovia, Elamíti a obyvatelia Mezopotámie, Judska, Kapadocie, Pontu, Ázie, Frýgie, Pamfýlie, Egypta a krajov Lýbie pri Cyréne, príchodzí Rimania, Židia a prozelyti, Kréťania a Arabi, — všetci ich počujeme vo svojich rečiach hovoriť veľké veci Božie?" (Skut. 2,9—11).

To zostúpil Duch svätý, to Isus Christos poslal apoštolom sv. Ducha, ktorý od Otca pochádza a hovorí prorokmi, aby ich utvrdil v silnej viere, viere ako skala, a aby posilnil ich rozumy.

Veď apoštoli boli prostými rybármi, ktorí nevedeli nič, okrem svojho remesla. Mali však jednu vlastnosť, ktorou sa líšili od seberovných. — Bola to ich v i e r a v Christa. Zriekli sa všetkého, i tej ľudskej radosti z malej rybky v sieti a išli s Ním. Mali aj veľa ľudských chýb. Nevedeli si predstaviť, že kráľovstvo Christovo nie je z tohto sveta, už si v duchu vyberali, ktorý aké miesto bude v Jeho kráľovstve zaujímať. Apoštol Peter trikrát prehlásil, že Christa nepozná práve vo chvíli, keď Isusa jeho zrada musela najviac bolieť. Boli to chyby, ktorých sa budúci hlásatelia viery vo vzkrieseného Christa museli zbaviť. Sami na to boli príliš slabí. A tu im podáva Christos pomocnú ruku a posiela im Utešiteľa — Ducha svätého. Potom nastala s apoštolmi veľká zmena. Z ich rozumov akoby spadol záves nevedomosti, hriechu a malomyseľnosti. Ako prudké, jasné slnko preniká hustým závojom, tak Duch svätý osvetľuje ich srdcia a povahy. Z prostých rybárov, ktorí sami potrebovali poučenie, razom sa stávajú statoční mužovia, zapálení pre hlásanie viery v Christa, mužovia vzdelaní, hovoriaci rôznymi rečami s absolútnou znalosťou veci, ktorú budú rozširovať. Pocítili prílev síl a energie do práce, zanikol v nich strach pred prenasledovaním Židmi, ba zanikol v nich strach ako taký vôbec.

Idú pevne vedení a inšpirovaní Duchom svätým do najhorších pohanských krajov hlásať slovo Božie, trpia fyzicky i duševne, nepoznajú odpočinku ani iného záujmu nad ten, ktorý znie: oboznámiť všetkých pohanov aj Židov s Christom a získať ich pre Neho!

Ešte toho dňa, kedy na nich zostúpil Duch svätý, privádzajú k Christovým nohám tritisíc duší ako vďaku. Božská sila, ktorou sú naplnení, mení vážne ťažkosti na radosť a všetky kríže povyšuje na zástavy víťazstva.

Naša pravoslávna cirkev, keď svätí tento veľký sviatok, uctieva tak tretiu Osobu sv. Trojice — Ducha svätého, tú zázračnú silu, ktorá mení slabých na silných a bojazlivých na hrdinov. Uctievame Ducha svätého, pretože nám pomáha vo všetkom. Boh Otec obetoval svojho Syna pre ľudí, ktorí Ho ukrižovali. Boh Syn posiela ľuďom Boha Ducha svätého, aby už nikdy nezablúdili na ceste viery, na ťažkej, tŕnistej ceste k sv. Trojici. Takto nás sv. Trojica podporuje v našej snahe byť lepšími. Všetky tri sväté Osoby sa starajú o človeka a nikdy ho neopúšťajú, ak si to sám neželá a svojím životom k tomu nedá príčinu.

Ľudský život je niekedy ťažký. Niekedy sa zdá byť neúnosným. Pre kresťana však nie je žiadna rana života tak silná, aby zúfal, lebo dobrý kresťan má pri sebe stále pomoc Ducha svätého. Taký človek snadnejšie zdoláva rany, lebo žije pre svoju budúcnosť, na obhajobu ktorej zhromažďuje po celý svoj život duchovné cnosti. S čiernou rakvou nekončí pre neho bytie, ale len sa začína odplata za vytrpené strasti.

Odovzdajme preto svojím dobrým životom svoj osud silám Ducha svätého, a nie silám zla. Pomoc Ducha svätého — to je pravý zázrak, ktorý denne na sebe môžeme pociťovať, ak ju len nezahlušíme ľahostajnosťou, neprístupnosťou, pýchou a hriechom.

Vzývajme Kráľa nebeského, Utešiteľa — Ducha pravdy, aby sa usídlil v nás a očistil nás od všetkej škvrny a spasil, Dobrotivý, duše naše.

Helena Ferencová

● *Duch svätý je naším Utešiteľom a Posvätiteľom, lebo Jeho milosť nás posväcuje a naplňa nás útechou; Boh Syn je naším Vykupiteľom a Boh Otec je Stvoriteľom všetkého.*

Nedeľa po Zostúpení Ducha svätého — Všetkých svätých

Pretože nie je možné v jednom ročnom období spomenúť a osláviť všetkých tých, ktorých cirkev kanonizovala za svätých, nie je možné vzdať všetkým naraz úctu a prosiť ich, aby sa za nás prihovárali Pánu Bohu — **ustanovila sv. cirkev nedeľu Všetkých svätých, kedy sa klaniame všetkým svätým známym i neznámym.**

Koľko ich je? Veľa. Svätí apoštoli, a to nielen tí dvanásti, ale nimi vyvolení sedemdesiati apoštoli, svätí mučeníci, muži i ženy, sv. učitelia cirkvi a iní, ktorí zdobia cirkev ako veniec slávy. — Je ich veľa a medzi nimi si každý môže nájsť pre seba vzor, ideál, príklad, koho môže nasledovať vo svojom živote do života večného.

Svätí ľudia — to boli počas svojho pozemského života tí poslední, prenasledovaní, často ľudia bez domova i bez rodiny, bez pozemských bohatstiev. So cťou brali na seba kríž, opúšťali domovy a ukázali, že milujú a vyznávajú Boha, ktorého nikdy nezapreli ani zo zbabelosti, ani zo ziskuchtivosti.

Byť svätým, to neznamená len sa modliť, dať sa umučiť telesne, to by nebolo všetko. Modliť sa musíme všetci a veriaci človek to potrebuje, aj trpieť musíme často, musíme vedieť prikázať svojmu telu. **Aby toto všetko človek dokázal, musí sa riadiť Božím zákonom a nežiť v smrteľnom hriechu.**

Máme, alebo nemáme možnosť byť takými? Máme takú možnosť každý; i ten, ktorý už padol, chyboval, môže všetko napraviť, ak bude chcieť a mať dobrú vôľu. Možnosť má každý. Veď mnohí spomedzi svätých neboli svätými od narodenia, ako napr. sv. apoštol Pavel, sv. Mária Magdaléna, sv. Mária Egyptská a iní, ale oni práve vedeli využiť možnosť nápravy a polepšili sa.

Každý by chcel žiť v milosti Božej až do smrti, každý by chcel byť dobrým pred Bohom a raz stanúť po pravici, kde budú stáť spravodliví a dobrí ľudia, ktorých čaká odmena. Nik nechce byť medzi tými, ktorí čakajú na trest. Dobre povedal jeden zo svätých: **„Jedno nemôžem pochopiť, ako je to možné, že človek, ktorý si je vedomý ťažkého hriechu, môže pokojne spávať pri myšlienke: ak zomriem v tomto stave, stratený som naveky“.**

Povedzme si úprimne: koľkí z nás spokojne spávajú v takom stave po celé roky a neponáhľajú sa, aby sa zbavili ťažkých hriechov. Takých ľudí je veľa a škodia nielen sebe, ale sú hanbou cirkvi i spoločnosti.

Takto žiadny svätec nekonal.

Štefan Horkaj, duchovný

Môže byť dnešný kresťan spasený?

Častokrát počúvajú duchovní pastieri od svojich veriacich takúto otázku: Môže byť človek spasený, keď žije v tomto svete, kde sa stretáva so zlom? Iné by vraj bolo, keby sme žili v kláštore alebo na púšti, ale takto je človek rušený prostredím, v ktorom žije...

Nie je tomu tak. Každý má možnosť spasiť svoju dušu. Ten, ktorý žije v kláštore, na púšti, i ten, ktorý žije normálnym svetským životom. Veď nie naše činy v podstate nás zatracujú, ale naša zlá vôľa. Nespasí nás miesto v kláštore, ale ozajstná viera a pravý kresťanský život. Je pravda, že v živote je veľa pokušenia a prekážok, viac ako v kláštore, ale treba si pamätať, že čím väčší je boj, tým slávnejšie je víťazstvo, čím sú ťažšie podmienky, tým väčšia je odplata — u Boha. Nie je ťažké postiť sa pri nedostatku jedla, ale slávnejšie je zdržať sa prejedania a opilstva. Nie sme prví ani poslední, predsa však veľa z tých ľudí, ktorí žili medzi inými ľuďmi, dosiahli spásy. V mnohých prípadoch to boli aj ľudia veľmi prostí.

Buďme silní duchom, nepoddávajme sa pokušeniu, ale kráčajme životom podľa prikázaní Božích a budeme spasení.

Jeden občan veľkého mesta v rozhovore so spravodlivým Nifontom hovoril o prekážkach, ktoré stoja v ceste k spaseniu na tomto svete. Spravodlivý Nifont mu odpovedal: „Miesto nespasí ani nezatratí človeka, skutky spasia, alebo zatratia človeka.“

Saul žil medzi vyvoleným národom, bol bohatý a slávny — bol izraelským kráľom — a zahynul. Dávid žil v prepychu tak isto, a predsa bol Bohom daný za vzor a je spasený. Lot žil medzi hriešnym ľudom sodomským, predsa však bol spasený. Judáš žil v bezprostrednej blízkosti Ježiša Christa, medzi apoštolmi, a zahynul.

Niekto hovorí, že pri žene a pri deťoch sa nedá dosiahnuť spásy. Taký človek sám seba klame. Abraham mal ženu, deti, 380 sluhov a slúžok, množ-

stvo zlata a striebra, ale nič z toho mu neprekážalo na ceste k Bohu, s Bohom hovoril a urobil s Ním zmluvu. Spasení boli služobníci cirkvi i pustovníci, králi i vojaci, robotníci i roľníci, bohatí i nevoľníci — títo všetci našli milosť Božiu. A koľko ľudí, ktorí spolu s nimi žili na tom istom mieste za tých istých podmienok duševne zahynulo?

Človek nesmie mať náklonnosť k hriechu, k zlým skutkom; na každom mieste potom môže obdržať milosť Božiu, na každom mieste môže plniť vôľu Božiu. Pán Boh prijme spravodlivú dušu, nech už príde od prestolu, z bojiska, alebo z vášho domu.

Spáse prekáža každý hnev v rodine, medzi susedmi a pod. Istý svätý starec, slávny svojimi skutkami a zázrakmi, na svojich cestách poznal dvoch ľudí, ktorí viac Bohu poslúžili, ako on sám. Boli to dve mladé ženy — nevesty v jednom dome. Prečo ich Boh ukázal pustovníkovi ako vzor? Tieto dve nevesty žili 15 rokov spolu a nikdy si nepovedali zlé slovo. Manželom svojim boli na pomoci, boli ich utešiteľkami v ťažkom živote, deti vychovávali v bázni Božej, so služobníctvom jednali láskavo, starali sa o domácnosť. — Je to obyčajný príklad a veľa našich žien vykonáva podobné práce — ale ako? Namiesto šťastného, tichého blahobytu — hotové peklo. Kto je narušiteľom pokoja? Otec, matka, deti, to je jedno, ale aj sám Isus Christos hovorí: „Pokušenie prichádza, ale beda tomu, od koho pochádza". Príčinou zla je zlá vôľa a náchylnosť k zlu.

V dejinách cirkvi figuruje veľa ľudí, ktorí potvrdzujú túto skutočnosť. Čím sa preslávili Sára, Rebeka a Ráchel, keď nie čestnou domácou prácou a dobrosrdečnosťou?

Jozef v dome otca Jakuba bol poslušný a pracovitý, v dome egyptského kupca bol milosrdný a čestný, v žalári úprimným priateľom spolutrpiacich. Za to všetko neskôr sa stal záchrancom Egypta i svojho rodu. Príklad lásky-Rut — sa obetovala len preto, aby pomohla v starobe svojej svokre, za čo bola odmenená nielen manželom vysokého rodu, ale stala sa pramatkou Isusa Christa.

Netreba si myslieť, že podmienky pre dobrú vieru a dobré skutky boli snáď v Starom zákone, alebo v dobách raného kresťanstva ľahšie, než teraz. Ľudia sú rovnakí i Zákon Boží je ten istý. Jedno si treba pamätať: Pán Boh vidí našu slabosť, preto nám dal taký Zákon, ktorý je primeraný našim slabostiam za predpokladu našej dobrej vôle. Človek je slabý, ale milosrdný Boh je vždy pripravený mu pomôcť. Do života nám dal anjela strážcu, ktorý nás neustále napomína k dobru. Pán Boh pre nás založil svätú Cirkev, prostredníctvom ktorej môžeme dosiahnuť spásy. Cirkev pre nás vykonáva sviatosti, za vzor sú nám daní svätci. Záleží len na našej dobrej vôli...

Juraj Havrila, duchovný

Poznaj pravoslávnu cirkev

PRAVOSLÁVNA CIRKEV V MAĎARSKU

Maďari pred príchodom do Karpatskej kotliny v 9. stor. obývali široké stepi na severnom a severovýchodnom pobreží Čierneho mora. *Do styku s pravoslávnou cirkvou prišli Maďari už v 5. stor., kedy maďarský kmeň zvaný „onogurský" posiela poslov do Byzancie.* V 6. stor. v dobe panovania cisára Justiniána prijíma krst v Carihrade náčelník jedného maďarského kmeňa Gordas. Nebol to však iba ojedinelý čin. Podľa byzantského spisovateľa Kozmy Indikoplenta a biskupských katalógov mali Maďari a Huni nielen kresťanské chrámy a kňazov, ale aj biskupov. Podľa kroniky Jána, biskupa sikinského v prvej polovici 7. stor. onogurské knieža Kurt prijíma krst a prevádza na kresťanstvo časť svojho národa.

Po príchode Maďarov do ich terajšej vlasti *v polovici 9. stor. dve maďarské kniežatá Bulcsu a Gyula prijali krst v Carihrade.* Gyula priniesol so sebou do Uhorska prvého vierozvesta a biskupa starých Maďarov Jerofeja, ktorého vysvätil carihradský patriarcha Teofilakt. O misionárskej činnosti sa však nezachovali mnohé svedectvá až na zmienku, „že vyviedol mnohých Maďarov z pohanského zablúdenia". Podľa legendy o sv. Gelertovi sa knieža Ajtony (1025) pokrstil vo východnom obrade v bulharskom meste Vidin. Podľa uvedeného jestvovalo v juhovýchodnom Maďarsku nezávislé kniežatstvo, kde panoval knieža Gyula a neskoršie Ajtony. *Pravoslávnu vieru vyznával aj maďarský vojvodca Gejza,* otec prvého maďarského kráľa Štefana. *Aj Štefan bol východnej pravoslávnej viery.* Jeho maďarské meno bolo Vajk a pri krste dostal grécke meno Štefan (stefanos znamená po grécky veniec).

Z uvedeného je vidieť, *že kresťanstvo Maďarov je nesporne východného, pravoslávneho pôvodu.* Obrat nastáva, keď si Štefan zobral za manželku nemeckú princeznú Gizelu, s ktorou prišlo do Uhorska mnoho nemeckých mníchov, ktorí začali šíriť v zemi latinskú vieru.

Východné kresťanstvo nebolo však rozšírené iba v juhovýchodných častiach Uhorska a i napriek úsiliu nemeckých misionárov šírilo sa do iných krajov. *Svedčia o tom založené monastiere východného pravoslávneho obradu: marošvarský, vesprémsky, vyšehradský, dunapentelejský a savasentdemeterský, ktorý zostal pravoslávnym až do polovice 14. stor.* Treba poznamenať, že monastiere nemali v stredoveku funkciu akú majú dnes, ale boli akýmsi administratívnymi strediskami cirkevného života. Do akej miery bola pravoslávna viera rozšírená medzi Maďarmi, svedčí aj list pápeža Inocenta III. maďarskému kráľovi Imrichovi I. z r. 1204, v ktorom sa pápež sťažuje, že *„v celom Uhorsku je iba jeden latinský kláštor v porovnaní s množstvom gréckych (pravoslávnych) monastierov".* Hoci sa Imrich snažil spojiť uvedené pravoslávne mníšske cirkvi do jednej eparchie a podriadiť ich pod právomoc pápeža, jeho plán sa neuskutočnil. Osud týchto pravoslávnych

monastierov bol však spečatený. Pokiaľ postupom času nezanikli, prešli postupne do rúk rímskej cirkvi. *Príčinou úpadku maďarského pravoslávia bolo privilegované postavenie rímskokatolíckej cirkvi, ale aj tatárske vpády, ktoré spustošili predovšetkým kraje obývané pravoslávnymi.* Ani panstvo Turkov neprispelo k rozvoju pravoslávnej cirkvi. *Štefan Bočkay r. 1605 presídlil asi 10.000 pravoslávnych Maďarov a usadil ich v severovýchodnom Maďarsku, v dnešnom Hajdusági.* Ich potomci potom predstavovali hlavnú časť maďarských uniatov. Keď v 17. stor. nútili Rusínov, Slovákov a neskoršie aj Rumunov do únie s Rímom, stali sa aj pravoslávni Maďari uniatmi a zostali nimi až doposiaľ.

Po zavedení únie nastali pre maďarské pravoslávie ťažké časy. V tejto dobe mohli byť pravoslávnymi iba tí Maďari, ktorí sa nejakým spôsobom vyhnuli únii a usídlili sa v krajoch obývaných Srbmi. *V 18. stor. bolo maďarské pravoslávie posilnené príchodom Grékov,* ktorí ako kupci sa usadzovali vo väčších mestách a neskoršie sa pomaďarčili, čo bolo príčinou znovuzrodenia maďarského pravoslávia, ktoré sa začalo po I. svetovej vojne. *V súčasnej dobe má pravoslávna cirkev v Maďarsku asi 40.000 veriacich v 2 biskupstvách a jedno blahočinie.* Jestvuje tu 49 pravoslávnych farností. V Maďarsku existuje jurisdikčný pluralizmus podľa národnostného princípu. *Srbská eparchia s rezidenciou v Sentendre má 17 farností* a podlieha jurisdikčne srbskému patriarchátu. *Rumunská eparchia s rezidenciou v meste Gyula má 19 farností,* ktoré podliehajú rumunskému patriarchátu. *Maďarské blahočinie s rezidenciou v Budapešti má 10 farností a podlieha moskovskému patriarchátu,* pod ktorý patria aj ruské farnosti v Maďarsku. *A konečne pod bulharský patriarchát patria 2 bulharské pravoslávne farnosti. V Maďarsku je jeden pravoslávny monastier s chrámom sv. Petra a Pavla,* v ktorom sa každoročne konajú veľké odpustové slávnosti.

Po II. svetovej vojne si pravoslávni veriaci *v Maďarsku vydobyli právo nazývať sa aj oficiálne ortodoxnými pravoslávnymi namiesto nesprávneho názvu „grécko-východný“,* ktorý bol často príčinou mnohých nedorozumení a ktorý nanútili pravoslávnym v Maďarsku bývalé režimy, ktoré boli protipravoslávne zamerané. V živote maďarského pravoslávia sa uskutočnilo niekoľko zmien, *zväčšil sa počet farností, začal vychádzať cirkevný časopis „Egyházi krónika“ (Cirkevná kronika).* Rozhlasom sa vysielajú pravoslávne bohoslužby. Do maďarčiny bolo preložených niekoľko náboženských kníh. Bohoslužobný jazyk pravoslávnych veriacich v Maďarsku je rôzny. Zatiaľ čo Maďari užívajú pri bohoslužbách maďarčinu, slúžia Srbi, Rusi a Bulhari po cirkevneslovansky a Rumuni užívajú pri bohoslužbách rumunčinu.

Maďarské pravoslávie, ktoré počas svojich dlhých a búrlivých dejín sa pod údermi rímskej únie veľmi zoslabilo, hlási sa v súčasnej dobe k novému životu. Je preto opravdivá nádej, že môže byť v budúcnosti zjednocujúcim činiteľom nielen pre pravoslávnych veriacich v Maďarsku, ale dá Bok, aj v únii s Rímom sa nachádzajúcich východných kresťanov.

Zjednotenie cirkví

V otázke zjednotenia cirkví **nastáva veľmi dôležitý problém najvyššej autority učiteľskej v cirkevnom obcovaní.** Pravoslávna cirkev, ako aj v iných základných otázkach cirkevného zriadenia a riadenia, stojí od apoštolských dôb dodnes na zásade sobornosti, to značí spoločnej, kolektívnej moci učiteľskej. **Jej nositeľmi sú nástupcovia apoštolov — všetci biskupi cirkvi, soborne zhromaždení ako predstavitelia všetkého cirkevného ľudu.**

Aký bol názor na túto otázku zo strany Isusa Christa? V evanjeliu sv. Matúša čítame: „Vy si však nedajte hovoriť: majster, lebo jeden je váš Majster, a vy všetci ste bratia. A nikomu na zemi nehovorte: otec, lebo jeden je váš Otec, ten nebeský; a nedávajte si hovoriť: **vodcovia, lebo jeden je váš Vodca, Christos** (Mat. 23,8—11).

Týmito slovami **Isus Christos odmieta snahy ktoréhokoľvek kresťana i ktorejkoľvek cirkvi vrátane rímskej na najvyššiu moc a vládu nad svetom, nad ostatnými blížnymi.** Pýcha, autoritárstvo, panovanie jedného nad druhým, to je hriech. Je to hriech aj vtedy, ak sa to robí v širšom meradle, v rámci cirkevných obcí i celých cirkví. Týka sa to teda i takzvaných nárokov apoštolskej stolice rímskej i tých apoštolských stolíc na východe, pokiaľ sa v dejinách prehrešili proti Christovmu zákonu služobnej lásky a pokiaľ ich predstavitelia hľadali, ako získať moc nad ostatnými.

V týchto slovách Isus Christos nezavrhuje tú prirodzenú potrebu, aby cirkev mala v svojom strede učiteľov viery a mravov. Naopak, **On sám usta-**

novil určitú moc učiteľskú v svojej cirkvi a vyvolil si pre tento účel apoštolov (nie je jedného!) a poslal ich, aby zvestovali evanjelium svetu. Relatívna učiteľská moc musí byť v cirkvi zachovaná. Získali ju všetci apoštoli a po nich biskupi cirkvi. Ale súčasne vidíme, že vo svetle etiky Christovej, v súvislosti s citátom o zvestovaní evanjelia svetu, vyniká predovšetkým soborný, spoločný význam učiteľskej moci v cirkvi, vychádzajúcej z Christa, slúžiacej Christu a zjednocujúci s Christom. **Isus Christos akoby varoval svojimi slovami pred pokušením jedinca uplatňovať zdanlivé právo neomylnosti.** V živote všade tam, kde jestvuje hriešna túžba uplatniť moc, tam nutne dochádza k porušeniu zákona Christovho, disharmónii v cirkevnom spoločenstve a napokon k rozkolu. V tejto súvislosti si treba povšimnúť úvodných slov Spasiteľových k príkazu apoštolskej služby. Pán povedal: **„Daná je mi všetka moc na nebi a na zemi. Choďte teda, čiňte mi učeníkmi všetky národy"** (Mat. 28,18–19). Nepochybujeme o tom, že Isus Christos je Vládcom nielen neba, ale i zeme, že **„On je predovšetkým a všetko Ním stojí a On je hlava tiel cirkvi"** (Kolos. 1,17–18). Priznať, že všemohúci Pán potreboval po svojom nanebevstúpení sústrediť moc v osobe pozemského vikára, znamená, zapochybovať o moci toho, ktorý je jedinou Hlavou cirkvi na nebi i na zemi, ktorému je daná všetka moc. Tieto slová Pán povedal apoštolom po svojom vzkriesení, pred svojím nanebevstúpením, akoby snáď predvídal, že po Jeho odchode môže vzniknúť neviera v Jeho prítomnosť v cirkvi...

V dejinnom zápase o moc a vládu nad svetom vznikla v západnej časti cirkvi teória o pápežovi ako najvyššom sudcovi v cirkvi a nad cirkvou. **Ale práve tak, ako nenájdeme v Písme svätom slová, ktoré by potvrdzovali teóriu o nutnosti najvyššieho učiteľa cirkvi v osobe apoštola Petra (a po ňom rímskych biskupov), márne budeme hľadať aj podobné privilégium, pokiaľ ide o súdnu moc v cirkvi.** Isus Christos povedal: **„Keby tvoj brat zhrešil proti tebe, choď a potresci ho medzi štyrmi očami. Ak ťa poslúchne, získal si svojho brata; ak ťa neposlúchne, pojmi so sebou ešte jedného alebo dvoch, aby všetko bolo zistené svedectvom dvoch alebo troch svedkov. Ak ich neposlúchne, povedz to cirkevnému zboru; ak neposlúchne ani cirkevný zbor, nech ti je ako pohan a publikán"** (Mat. 18,15–17). Najvyššou súdnou inštanciou je tu teda výslovne nazvaná cirkev. Je to ona sobornosť, obecnosť, kolektívnosť cirkevných predstaviteľov, ako to poznáme z pravoslávia. **Je príznačné, že nemenoval ako najvyššieho sudcu apoštola Petra (nepovedal: povedz Petrovi, alebo: povedz rímskemu biskupovi), ačkoľvek podľa rímskeho pojatia by mal zdôrazniť autoritu svojho „námestníka" predovšetkým.** Najvyššia súdna moc je predstavovaná cirkevnou obecnosťou – prakticky **v dejinnom živote kresťanstva všeobecným cirkevným snemom.** Jemu sa nutne musí podriadiť jedinec. V uvedenom citáte z 18. kapitoly Matúšovho evanjelia (to znamená v tesnej blízkosti významnej udalosti pri Cezarei Filipovej, z ktorej rímski bohoslovci dokazujú neomylné učiteľstvo a súdnu moc rímskych biskupov), hovorí sa nielen o obyčajnom práve odpúšťania hriechov, práve predstaviteľov cirkevnej hierarchie, ale o vyššom práve v cirkvi – odlučovať od cirkevnej jednoty. **A toto právo patrí nie apoštolu Petrovi, nie rímskym biskupom, ale sobornej cirkvi.** Z listov sv. ap. Pavla ku Korintským sa dozvedáme, že v prvotnej cirkvi táto soborná moc súdna bola podľa príkazu Spasiteľovho tiež uplatňovaná. **Tak sa dosiaľ deje v pravoslávnej, jedinej svätej a apoštolskej, soborňej cirkvi.** A len táto evanjelská zásada môže byť spoločnou bázou pre zjednotenie.

Alexander

O porušovaní liturgických foriem pravoslávnych bohoslužieb na východnom Slovensku vplyvom únie

Pokiaľ ide o používanie bohoslužobných kníh a typikonov, snem ustanovil, aby sa používali len tie vydania, ktoré sú totožné s vydaniami povolenými snemom a apoštolským stolcom. Za nedodržanie tohto predpisu zámojského snemu budú vinníci prísne potrestaní. Všetky ostatné knihy, ktoré uniati pre nedostatok vlastných používali, museli byť **„opravené". O týchto „opravách" hovorí okružné poslanie uniatského metropolitu Afanázija Šeptického z roku 1738.** V tomto doklade, ktorý sa zachoval v knižnici Počajevskej lávry (do druhej svetovej vojny), píše autor poslania podrobne o knihách, roku ich vydania a o všetkých miestach, ktoré majú byť opravené. Uvádza tieto: Apostol, rok vydania 1719; Akafist 1791; Akafist malý 1683, Triod pôstna 1717; Triod cvetnaja 1701; Oktoich 1700; Šestodnik 1715; Modlitebník 1720; Trifologion 1694; Časoslov 1726; Služebník 1712; Trebník 1719; Trebník menší 1720; Časoslov 1719 a Šlabikár 1723, kde bol Symbol sv. Atanázia, patriarchu alexandrijského. Bolo prikázané vytrhnúť vo všetkých týchto knihách titulný list, lebo tam bolo napísané, že kniha bola vytlačená s požehnaním vselenských patriarchov. Všetky miesta vo spomenutých knihách, kde boli slová **„pravoslavnaja, vostočnaja cerkov"** – vyškrtnúť a namiesto nich napísať: **„katoličeskaja, rimskaja".** Namiesto **„Svjatejšich pravoslávnych patriarchov"** vpísať meno s titulom „papu rimskaho". Ďalej všetky miesta, ktoré sa svojím obsahom protivia učeniu a charakteru rímskej cirkvi, opraviť. Pre ilustráciu uvediem originálny príklad so zachovaním všetkých pravopisných zvláštností. Myslím, že pre našich duchovných i pre veriacich bude zaujímavé zoznámiť sa s praxou „opráv" takej knihy, ako je Služebník (liturgikon). Služebník, vydaný r. 1712 bolo treba opraviť takto: **„V toj Knize (píše sa v poslaní) Predislovije načenše ot sich slov, – Preosvjaščennym ježe o Christe i v blahočestiji" daže do konca vyňati i vykinuti treba.** Na Listi 15. vmisto sich slov – **„Ješče molimsja o Svjatejšom archijepiskopi našem Vselenskim Patriarsi imjarek"** – tak napiši **„Ješče molimsja o Svjatejšom Vselenskom Archijereji Imjarek, Pape Rimskom".** Na listi 55. hdi suť tije slova **„derža v ruci ot Vina v kupi i vodi v sosudi sojedinenno, ili dva sosuda"**, napiši vmesto ich tije, – **„derža ot Vina i vody osobo v dvoch sosudach i peršije vlivajet v svjatuju Čašu Vino, potom že malo čto ot vody, sireč dvi ili tri kapli".** Na Listi 94. vmesto sich slov, – **„Svjatejšeho Vselenskoho Patriarchu"** – polož tije – **„Svjatejšeho Vselenskoho Archijereja Imjarek Papu Rimskaho".** Na Listi 98. vmesto sich slov, v Ispovidaniji Viry, do sich slov, – **ot Otca ischoďaščaho, – pridaj i Syna, i napiši tak – ot Otca i Syna ischoďaščaho.** Na Listi vmesto sich slov, –

Svjatejšaho Patriarchu Imjarek, — položi tije — **Svjatejšaho Vselenskaho Archijereja Imjarek, Papu Rimskaho.** Na Listi vmesto Tipika o **razdrobleniji svjataho Ahnca** tako položennoho položi sej, — **Jehďaže vozneset svjatój Ahnec, hlahoľa Svjataja Svjatym, razdeľajet sej na četyri časti, i polahajetsja na svjatom Diskose i Krestaobrazno, taže prijem jedinu časť, vlahajet v svjatuju čašu, pročija že ili sam vsja potrebľajet, ili ot sich inych Presviterov i Dijakonov, ašče budut soslužaščiji, pričaščajet, pročiji že ľudije, ašče pričaščenija želati budut, pričaščajutsja ot častej posvjaščennych v česť Presvjatyja Bohorodicy, Devjati Činov i inych, takožde za živých i Usopšich položenych. Vedatiže podobajet Jereju, jako pod hrichom smerteľnym, dolžen jesť imiti nerazdeľnoje namirenije posvjaščati vsja sija časti, jakože i sam velikij Ahnec.“**

Poslanie pokračuje ďalšími stránkami, 112, 114, 116, 117, 118, 120, 121, 123, všade sa uvádzajú zmeny, ktoré treba urobiť a končí slovami: **„Takožde i vsja Liturgija iže v svjatych Otca našeho Vasilija Velikoho ispravlennaja byti majet“.**

Toto okružné poslanie končí takto: **„Sicevym ubo obrazom vsjakija Knihipodobnych pretknovenijich ispolnenija, ašče i v innych Tipografijach suť izdanije, ispraviti povelevajem, vseže podvinoju kar viš rečennych. Dan v Ľvovi. Dňa 3. maja. Roku 1738. Afanasij Archijepiskop. Metropolita vseja Rossiji“.**

Prešlo osem týždňov po vydaní poslania a igumeni, protoprezbyteri a duchovní, aby nestratili svoje miesta, urobili **„bohumilé“** dielo. Veriaci ľud bol opäť oklamaný, lebo ešte nepoznal klamstvo svojej hierarchie. Pre veriacich všetko akoby zostalo po starom. **Tie isté bohoslužobné knihy v chrámoch, tá istá forma bohoslužieb, tie isté obrady; veriacim ani na rozum neprišlo, že vieru svoju pravoslávnu už dávno stratili a obrad že sa začína meniť.** Tak, bohužiaľ, zmýšľajú menej vzdelaní veriaci i dnes; a nielen veriaci, dokonca i niektorí gréckokatolícki kňazi. **Našťastie sa vždy našli veriaci, ktorí pochopili lesť „pánov“ a všetkými silami chránili vieru a obyčaje svojich predkov.** Väčšinou to bol prostý ľud, ktorý dobre poznal náš pravoslávny obrad. Našli sa aj vzdelaní a pravosláviu oddaní ľudia i v radoch uniatského duchovenstva. Svoju oddanosť sv. pravosláviu prejavovali tak, že **nebrali vážne a nedôverovali knihám vytlačeným v Haliči.** Preto na území Maďarska naši predkovia, ktorí už boli uniatami, používali bohoslužobné knihy z Ruska a mali ich radi, **veď to boli knihy pravoslávne — knihy bez „opráv“.** Tým sa aj objasňuje ten fakt, že u maďarských uniatov sa zachoval východný obrad v čistejšej forme, než v Haliči. Do akej miery u nás neverili knihám vytlačeným v Haliči, vidno z toho, že ak niekto chcel vydať a vytlačiť akúkoľvek knihu pre ľud, modlitebník, Zborník a iné, neobrátil sa nikdy do uniatskej tlačiarne vo Ľvove, ale **častejšie na tlačiareň vo Viedni, ktorá pracovala pre pravoslávnych Srbov.** I mukačevský biskup Ján Bradáč (1732—1772), keď chcel dať veriacim svojej eparchie gréckokatolícky modlitebník pod názvom **„Zborník“, dal ho vytlačiť vo viedenskej tlačiarni, za čo bol podozrievaný, že má náklonnosť k „schizme“ — k pravosláviu.**

(Pokračovanie.)

Prof. dr. Peter Kernaševič

Snaha o zmenu východného obradu

Politické kruhy boli zainteresované na tom, aby obyvateľstvo Uhorskej Rusi bolo odvedené od vedomia spolupatričnosti k svojmu východnému bratovi, veľkému ruskému národu. O čo väčší tlak vládnuce kruhy vyvíjali na ľud, o to viac sa ľud bránil. Na konci XVIII. storočia v tomto smere sa začína nová etapa boja nášho ľudu. Zainteresované kruhy sa rozhodli nebadane previesť ľud tam, kde ho chceli mať. Začali cirkevným obradom: nový štýl kalendára, zmena sviatkov, potlačenie národného povedomia, kultúry a jazyka[1]). Tieto „prozreteľné“ plány pochopila oveľa lepšie Mária Terézia, než jej predchodcovia. Preto bola naklonená uniatskej cirkvi v Uhorskej Rusi[2]). Tak sa stalo, že meno mukačevského biskupa bolo ovenčené slávou „veľkého dejateľa“ a vlastenca, ktorý otvoril „zlatý vek“ v dejinách gréckokatolíckej cirkvi u nás.

Roku 1809, keď bojovali ruské vojská s Rakúskom, bolo Rakúsko nútené uzatvoriť mier — výhodný pre Rusko. Tak sa Rakúsko vyhnulo porážke a azda aj tomu, že by muselo vrátiť územie „Uhorskej Rusi“ Rusku. Taká túžba medzi ľudom žila a vládnúce kruhy o nej vedeli. Keď teda „urovnali“ spor s Ruskom, rozhodla sa vláda Rakúska-Uhorska k činom. Hneď r. 1809 z príkazu Leopolda II. sa zakázalo vyučovanie ruštiny na všetkých školách Uhorskej Rusi. Začalo sa so silnou protiruskou propagandou v tom zmysle, akoby Rusíni nemali nič spoločného s ruským národom. Treba povedať, že v tých časoch nejestvovala oficiálne, v úradných spisoch formulácia „ukrajinský“, ale zvyčajne sa ľudia volali Rusmi, ruským ľudom. Zrazu sa dozvedajú, že nikdy nemali nič spoločného s týmto národom[3]). Odkiaľ prišli naši predkovia — na to tendenčná propaganda neodpovedala. Aké stanovisko zaujal k tejto veci vtedy biskup Bačinský, nie je známe. Vieme, že sa vyslovil za udržanie vyučovania ruštiny na školách. Osvetu svojho národa v tom čase charakterizoval v jednom poslaní zo dňa 4. septembra 1798 takto: „S bolesťou v srdci vidím, že mnohých rodičov synovia, ktorí vychádzajú po rokoch z latinských škôl... ani čítať, ani vlastné svoje meno napísať nevedia... Takáto nevedomosť v seminároch... od začiatku sa budú musieť

učiť rusky..."[4]) Biskup Bačinský vymohol povolenie vydať Katechizmus a Bibliu (učebnice pre deti) a v jednom zo svojich poslaní pripomína duchovenstvu: „Máte knihy tie v ruskom jazyku, často ich čítajte, ľudu vykladajte... aby ste ho priviedli k poznaniu pravdy..."[4]). Biskup Bačinský, pokiaľ mohol, ako národovec, bol uvedomelým Rusínom, miloval svoj ľud. Je však pochopiteľné, že sa usiloval zhasiť „lampu" uvedomenia si pravoslávia. Tieto snahy mali svoje výsledky, spolu s odnárodnením, i medzi inteligenciou. Vtedy totiž dve tretiny inteligencie tvorilo duchovenstvo, ktoré malo väčší záujem o seba, než o životný problém ľudu. Veľmi málo bolo takých, ktorí otvorene mohli brániť zákonné práva svojich veriacich.

Najviac mohol pomôcť biskup Andrej Bačinský, ktorý sa tešil autorite vládnúcich kruhov, ale nechcel sa s nimi prieť, lebo v mnohom vychádzali v ústrety uniatskej cirkvi. Takto charakterizuje „zlatý vek" biskupa Bačinského kanonik Konštantín Stripský: Odnárodnenie došlo až tak ďaleko, že mladíci, ktorí sa v škole učili len latinsky, pri prijímacích skúškach do duchovného seminára absolútne nepoznali cyriliku[5]). Zásluhou biskupa Bačinského bolo našim Rusínom dovolené posielať svoje deti do užhorodského gymnázia. Veľmi málo študentov však mohlo študovať, lebo nemali peniaze. Aj tí, ktorí doštudovali, boli už cudzieho ducha. Ani tam sa nič o svojom ľudu nenaučili. Biskup Bačinský miloval literatúru, založil veľkú knižnicu obsahujúcu vyše osemtisíc zväzkov, najmä teologických. Tento biskup zomrel ako 77-ročný (1809). Vniesol bohatý vklad veci upevnenia únie. Čoskoro sa otvorili nové učilištia, ako v Levoči, Košiciach, Sukmári a inde. Pravidlom v týchto školách bolo, že tam vyučovali profesori, sami vychovaní na katolíckych bohosloveckých školách. Netreba sa čudovať, že ich žiaci potom všade zasievali semená, ktoré nazbierali v škole. Našli sa i takí, ktorí svoj národ nezradili, ale vždy boli s ľudom, v jeho biede i v jeho radosti.

LITERATÚRA:

[1]) I. V. Terlecký: *Uhorskaja Rus, Kyjev, 1874*

[2]) I. G. Kolomijec: *Očerki po istoriji, Prešov, 1955*

[3]) Prof. N. V. Vodovozov: *Vopros styľa chudožestv. literatury, 1964*

[4]) *Sviet, cirkevný orgán, 1868, č. 18*

[5]) K. Stripsky: *Jazyk literaturnoj tradiciji Podk. Rusi, Užhorod, 1930.*

Na margo ekumenizmu

Na margo ekumenizmu už padlo mnoho slov, úvah, komentárov i predpovedí, najviac však azda po II. vatikánskom koncile. I napriek všetkému však táto téma medzi veriacimi je stále aktuálnou.

Pri písaní dipl. práce na podobnú tému som mal možnosť preštudovať mnoho materiálov a medzi iným i postoj jednotlivých cirkví i náb. spoločností k ekumenizmu samotnému i k jeho uvádzaniu do praktického života. Mal som možnosť nazrieť i do januárového čísla časopisu Slovo (pre gr.-kat. veriacich v Československu), kde ma zaujal článok Dr. J. Semana na hore uvedenú tému. Ako som v úvode načrtol, nejde tu o čosi nezvyčajného, no i napriek tomu je tu čosi zaujímavé, a tým je postoj autora k ekumenizmu, a myslím, že jeho osobou i samotnej uniatskej cirkvi vôbec.

Už prvé riadky spomínanej state dokazujú nedôslednosť autora, ktorý sa zaoberá takým problémom, ktorý už sám o sebe je veľmi citlivým. Je pravdou, že II. vat. snem bol zvolaný pápežom Jánom XXIII. za účelom zjednotenia kresťanov. Dalo by sa však povedať, že to bolo iba podnetom, a nie ako autor píše, že „prvoradým cieľom". To nám dosvedčujú i dokumenty prijaté na tomto sneme. Už na prvých zasadnutiach snemu a zvlášť po nástupe nového pápeža Pavla VI. sa obrátilo koleso na opačnú stranu a prvoradým cieľom sa stala vnútorná obnova rím.-kat. cirkvi.

I keď nás bude viacej zaujímať postoj autora i jeho cirkvi k ekumenizmu, nemôžeme obísť určité skutočnosti, ktoré autor uvádza. Okrem iného autor tvrdí, že Christos si vyvolil spomedzi 12 apoštolov apoštola Petra, „aby na ňom — ako na skale — zbudoval svoju Cirkev". Sám však, trochu nižšie, priznáva, že „sám Christos ostáva naveky uhoľným kameňom Cirkvi" (Ef. 2,20). V tom druhom prípade má určite pravdu, a to nám potvrdzuje i sv. Písmo, ktoré uvádza, že Christos je aj hlavou svojej Cirkvi (Kol. 1,18—19; Ef 4,14—16; Ef 5,22—23). Teda na Ňom, na Christovi stojí Jeho Cirkev a na pevnej, tvrdej ako skala viere v Neho, ako Christa Syna Boha živého.

Dalej čítame vysvetlenie o pojme Cirkvi, ako o spoločnosti veriacich, teda o spoločnosti ľudí. „A kde sú ľudia, tam sú aj chyby. Preto aj v Cirkvi už pri jej prvopočiatkoch vznikli roztržky (Por. I. Kor. 11,18–19; Gal. 1,6–9; I. Ján 2,18–19), ktoré prísne karhá a odsudzuje už sv. ap. Pavol. Ďalej rozvádza tému okolo rozkolu, ktorý nastal v Cirkvi a i keď priznáva, že chyby boli na jednej i druhej strane, predsa však dáva na vedomie, že cirkev rím. kat. ostala aj naďalej cirkvou nerozdelenou a pravou. Lebo ako píše, „Kde je Peter, tam je Cirkev. Kde je Peter vo svojich nástupcoch, tam je pravá Kristova Cirkev" (sv. Ambróz). Vysvetľuje tu samozrejme učenie kat. cirkvi. Je to však ozaj pravdou? Určite nie. Veď čo je Peter bez Christa? Šimon — človek so všetkými slabosťami tela, ako sme i my. Len na okamih nechal Isus Christos sv. Petra bez pomoci a už Ho zapiera a tvrdí pred slúžkou, že Christa nepozná (Por. Mat. 26,69–75; Ján 18,12–18). Teda i sv. ap. Peter, ostatní apoštoli i my sme silní iba s Christom. A preto za odpoveď môžeme dať, že kde je Christos, tam je Cirkev. Cirkev jediná, svätá, všeobecná a apoštolská. A touto cirkvou je cirkev východná — pravoslávna, ktorá jediná zachovala všetko tak, ako sa patrí i po rozdelení a dodržiava až podnes, čo potvrdzuje i II. vat. snem. Vernosť učeniu Isusa Christa a apoštolskej tradícii nepozná žiadne novoty, ani módu.

Prejdime však k hlavnému bodu, ktorý sme si v úvode vytýčili. Veľmi blahodarne a hrejivo pôsobia slová autora, keď čítame: „Sme plne za ekumenizmus (v praxi ho uskutočňujeme; spoločne s pravoslávnymi užívame 62 chrámov; my — gr.-kat. — dali sme k dispozíci pravoslávnym 47 chrámov, oni nám 15). Je to pravda, no iba pre toho, ktorý nepozná pomery na našich farnostiach. Čo je platný ekumenizmus bez vlastnej ochoty. Pre nezainteresovaných to vyzerá ozaj tak, ako keby gr. kat. cirkev v ČSSR ekumenizmus v praxi prevádzala. Skutočnosť však dokazuje opak. Boli by sme však nerealistickí, ak by sme nepriznali, že „pravý ekumenizmus" uniatskej cirkvi u nás sme videli zavádzať do praxe v rokoch 1968–69 i za cenu ľudského zdravia, i tragédií. Možno išlo o nejaký omyl, lebo pápež Ján XXIII. hovoril „najprv zjednotenie v láske, potom zjednotenie vo viere", no určitý príslušník gr.-kat. cirkvi prehlásil niečo iného, a to „najprv spravodlivosť, potom láska". Spravodlivosť, avšak nie pre každého rovnaká!

Nechajme však udalosti, ktoré sú za nami a snažme sa na ne zabudnúť, hoci zabúdať na krivdy je ťažké. I spomínaný autor vyzýva, aby sa na chyby zabúdalo. Myslím však, že pre nás pravoslávnych kresťanov, členov východnej Christovej Cirkvi, ktorá už toľko pretrpela, platí, aby sme hlavne odpúšťali svojim neprajníkom a odvďačovali sa im láskou. Dokazovali im svojím kresťanským životom, že nevieme sa odplácať za zlé zlom. Je žiadúce, aby sme sa aj vo svojich každodenných modlitbách obracali k milostivému Pánu Bohu a prosili Ho, aby i On im odpustil, aby ich obrátil na pravú vieru, ktorá nie je mŕtva, ale živá. Viera, ktorá prináša dobré ovocie, dobré plody, plody Ducha Svätého. „Lebo čo je platné, bratia moji, keď niekto tvrdí o sebe, že má vieru, ale nekoná podľa toho? Môže ho viera spasiť? ... Ukáž mi ty svoju vieru bez skutkov, ja ti zo skutkov ukážem svoju ... Veríš, že jeden je Boh. Správne si počínaš! Lenže aj čerti to veria, a trpnu hrôzou! ... Veru, ako telo bez ducha je mŕtve, tak aj viera bez skutkov je mŕtva!" (Jak. 2,14–26).

Treba však podotknúť, že to všetko, čo prežili naši predkovia i my, s čím zápasila naša sv. Cirkev, má pre nás nesmierny význam, úchvatnú cenu. Lebo toto všetko sú dejiny našej Cirkvi a tie nás učia, aby sme boli vždy pevní vo svojej živej viere, ktorú ovenčuje láska, a nedali sa zviesť a oklamať. Lebo to, čo zažili naši dedovia pred i v 1646 roku — to nebol ekumenizmus (ako spom. autor tvrdí), ale to bolo násilie. A nebyť roku 1968 ani by sme mnohí tomu neboli verili. Ako ďalej v spomínanom článku čítame, o taký istý ekumenizmus Dr. J. Semanovi i jeho cirkvi, cirkvi uniatskej (podľa mojej mienky, ktorú som si utvoril na základe preštudovaných materiálov z II. vat. snemu, i cirkvi rímskokatolíckej — ide).

Na záver dodávam iba toľko, že naša pravoslávna cirkev v ČSSR i pravoslávna cirkev vôbec sa stavia v plnom rozsahu za ekumenizmus, avšak za ekumenizmus bez pokrytectva, pretvárky, ekumenizmus čistý, privádzajúci všetkých vyznavačov Christovho učenia do Jeho ovčinca, Jeho Cirkvi, „slávnej, bez poškvrny, bez vrásky a bez akejkoľvek inej chyby, ale svätej bez úhony" (Ef 5,27–28). Teda do Cirkvi, ktorá rozsieva a hlása nielen literu Christovej Blahozvesti, ale i podľa nej žije a v ktorej sú všetci v Christovi jedno a medzi sebou sú rovní, bratia.

Ladislav Fedor, duchovný

Povedali o pravoslávnej cirkvi

Popredný bohoslovec rímskokatolíckej cirkvi ThDr. Antonín Salajka sa v časopise Duchovní pastýř 4/1965 zaoberá možnosťou zjednotenia kresťanov. O pravoslávnej cirkvi okrem iného hovorí: *„Zvlášť je potrebné zdôrazniť, že pravoslávne cirkvi (na rozdiel od náboženských spoločností vzniklých v XVI. stor.) majú pravú apoštolskú postupnosť svojich biskupov, a preto tiež platné sviatosti, zvlášť sviatosť oltárnu. Vo svojej náuke uchovávajú apoštolskú a patristickú tradíciu“.*

P. T.

Povedali o únii

V dňoch od 30. mája do 2. júna 1971 uskutočnil sa miestny snem Ruskej pravoslávnej cirkvi, na ktorom bol prehodnotený život a činnosť tejto cirkvi za posledných 26 rokov. Na tomto sneme s obsiahlym referátom vystúpil aj nám dobré známy vladyka Filaret, metropolita kyjevský a haličský, exarcha Ukrajiny. Pri hodnotení života pravoslávnej cirkvi na Ukrajine nebolo možné obísť ani niektoré mimoriadne závažné a radostné skutočnosti, ktoré v podstatnej miere prispeli k normalizácii náboženského i národného života ukrajinského národa, hlavne v západných oblastiach Ukrajiny, kde, vďaka trvalému zasahovaniu nepriateľov tohto národa, viedli sa stáročiami kruté boje za zachovanie náboženského a národného vedomia. O tejto skutočnosti metropolita Filaret povedal:

„Keď hodnotíme prekonanú cestu za 26 r., nemôžeme nespomenúť definitívne odstránenie cirkevných rozkolov na Ukrajine. V dôsledku nemeckej okupácie bola narušená jednota cirkevného života, eparchie ostali bez biskupov, bolo málo duchovných, mnohé chrámy boli zničené a ešte iné čakali na generálne opravy. Pod vedením Jeho Svätosti patriarchu Alexija exarchovi Ukrajiny metropolitovi Jánovi (Sokolov) a iným ukrajinským arcipastierom a pastierom bolo treba vynaložiť veľmi mnoho úsilia k normalizácii cirkevného života. V súčasnej dobe ukrajinský exarchát spolu s celou Ruskou pravoslávnou cirkvou žije tvorivým životom... Chcel by som sa však pozastaviť na niektorých otázkach.

Dňa 15.–16. mája tohto roku sme slávnostne spomínali 25. výročie zjednotenia gréckokatolíkov na Lvovskom sneme. Keď hodnotíme cirkevný život po miestnom sneme v roku 1945, tešíme sa z tejto historickej udalosti, kedy Prozreteľnosti Božej bolo milé oslobodiť bratov Ukrajincov od cudzej závislosti a vrátiť ich do lona matky cirkvi.

Návrat veriacich Haliče a Zakarpatska k pravosláviu — viere praotcov — a konečné zrušenie brestskej a užhorodskej únie treba považovať za mimoriadnu historickú udalosť. Snem vo Lvove má veľký význam. Bol prejavom slobodného rozhodnutia gréckokatolíckeho duchovenstva a veriacich vrátiť sa k pravoslávnej viere svojich praotcov. Stačí pripomenúť, že ku dňu Lvovského snemu 997 duchovných si podalo žiadosť o vystúpenie z únie a vrátili sa k pravoslávnej cirkvi, čo činí 78 percient duchovenstva.

V dnešnej dobe **sotva sa nájde vzdelaný človek,** ktorý by poznal dejiny našej vlasti **a nepoznal ozajstný cieľ únie.** Namiesto cirkevnej jednoty únia vždy prinášala rozkoly, nepriateľstvo a nenávisť. Ona ponižovala cirkevné a národné vedomie a bola nástrojom utlačovania nášho národa. Únia bola násilím nad svedomím pravoslávnych kresťanov, slúžila nie jednote vo viere, ale iba jednote organizačnej. Dejiny odsúdili úniu, ako cestu k zjednoteniu cirkví. Odstránenie únie je jedným z predpokladov rozvoja vzťahov v duchu kresťanskej lásky medzi cirkvou pravoslávnou a cirkvou rímskokatolíckou.

Definitívne odvolanie Brestskej únie sa uskutočnilo pred 25 rokmi, avšak boj za pravoslávnu vieru počas 350 rokov nepretržite pokračoval. Pravoslávne vedomie nikdy neprestalo existovať. Naši pradedovia, odtrhnutí násilím od pokrvného a jednoverného národa, využívali každú vhodnú chvíľu vo svojich dejinách k návratu k pravoslávnej viere. O tom svedčí prechod gréckokatolíckych farností k ruskej pravoslávnej cirkvi v roku 1914–1915. Svedčí o tom aj pravoslávne hnutie na Lemkovščine v rokoch 1929–1939. Zvlášť vyostrený bol boj za návrat k pravoslávnej viere na Zakarpatí počiatkom 20. storočia. S akou ukrutnosťou Rakúsko-Uhorsko potlačovalo vôľu Zakarpatcov vrátiť sa do lona matky — Ruskej pravoslávnej cirkvi! Tu treba pripomenúť tábory Talergof a Marmaroš-Sigot.

Keď spomíname Lvovský snem, nemôžeme zabudnúť na tých, ktorí obetovali svoje sily, iní zasa svoj život, za zjednotenie s pravoslávnou cirkvou. Predovšetkým je to protopresbyter Gavriil Kostelnik, predseda iniciatívnej skupiny, a jeho spolupracovníci — Preosvietený Antonij (Peľveckij) a Preosvietený Michail (Melnik). Večná pamäť aj prot. Eugeniovi Korofovi, prot. Mariánovi Lebenskému, prot. Leonidovi Širbovi, prot. Kunickému a iným, ktorí trpeli od zástancov únie za sväté dielo zjednotenia s pravoslávnou cirkvou a obetovali aj svoje životy. Iba vo Lvovskej oblasti bolo nepriateľmi zjednotenia na poli cirkevnom, ale aj na poli zjednotenia národov, zabitých viac ako 30 duchovných.

S požehnaním Jeho Svätosti patriarchu moskovského a celého Ruska Alexija zjednotenie bolo prevedené aj kanonicky exarchom Ukrajiny Jánom, metropolitom kyjevským a haličským. Pri upevňovaní pravoslávia v západných eparchiách Moskovskej patriarchie mnoho dobrého urobil prvý lvovský arcipastier, arcibiskup Makarij (prof. Oksiuk, neskôr metropolita varšavský, hlava poľskej pravoslávnej cirkvi).

Za 25 rokov arcipastiermi a pastiermi bolo urobené veľa k prekonaniu únie a upevneniu pravoslávneho vedomia. Teraz na cirkevnom poli v západných eparchiách našej cirkvi pracuje mnoho duchovných, absolventov duchovných seminárov a akadémií, ktorí sú vychovaní v duchu oddanosti sv. pravosláviu a vlasti. Avšak netreba zabúdať, že počas 350 rokov trvania únie zanechala táto svoje stopy tak v cirkevnom vedomí, ako aj v obrade. Preto tak biskup, ako aj duchovenstvo musí vynaložiť mnoho pastierskej zhovievavosti a múdrosti pri prekonávaní následkov únie a správne sa zachovať k takým miestnym zvykom, ktoré nie sú v rozpore s pravoslávnou vieroukou“.

Také je teda svedectvo o únii. Je to svedectvo jedného z popredných predstaviteľov ruskej pravoslávnej cirkvi, exarchu Ukrajiny, metropolitu Filareta, ktorý si je veľmi dobre vedomý, koľko utrpenia, nenávisti a zla

spôsobila brestská a užhorodská únia ako násilné zjednotenie pravoslávnych veriacich s rímskou cirkvou, ktorá nemá na takýto násilný rozkol žiadne právo, ani náboženské, ani morálne. Koľko ťažkých chvíľ „vďaka" únii musel prežiť ukrajinský národ v západných oblastiach, najmä na Zakarpatsku, kde sa pošliapali sväté veci: viera otcov, národné povedomie, kultúra. A to všetko v prospech cudzej náboženskej, národnej a politickej nadvlády. Je to najkrikľavejším dôkazom toho, že únia nie je vhodným nástrojom na zjednotenie kresťanstva. Tam, kde je násilie a kde vyhasínajú životy, tam nie je možné hovoriť o svätej veci zjednotenia cirkví. Je to násilie v pravom zmysle. Únia slúži cudzím, najmä politickým záujmom, preto aj používa necirkevné formy pre svoje upevnenie. Dôkazom toho je aj u nás dobre známy výrok vodcu tzv. akčného výboru pri obnovení únie, dr. Murína, ktorý povedal, že „*trošku krvi nezaškodí*", akoby tej, ktorá pre úniu doteraz tiekla, nebolo dosť! Únia teda navždy zostane násilne uskutočneným cirkevným rozkolom a pre túto svoju vlastnosť nikdy nebude považovaná za akýsi nástroj zjednotenia.

Preložil P. S.

Zo života michalovskej eparchie

Ustanovenie

● D. o. Juraj Koco, **tit. arcidekan, býv. správca farnosti v Pozdišovciach, bol s platnosťou od 1. apríla 1972** ustanovený za správcu pravoslávnej farnosti Hažín, **okr. Michalovce.**

Archijerejské bohoslužby

● **V nedeľu,** v prvý deň sviatkov Vzkriesenia Christovho, Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach **za asistencie d. o. mitr. prot. Jozefa Iľjuka, d. o. Štefana Horkaja, predstaveného katedrálneho chrámu a br. Jána Kačkoša, poslucháča PBF. Prítomných bolo veľké množstvo veriacich z Michaloviec i z okolia, zo susedných dedín, kde pravoslávni veriaci ešte stále nemajú možnosť sa nábožensky vyžívať podľa pradedovskej cyrilometodejskej viery pravoslávnej.** V týchto dedinách bratia gréckokatolíci znemožňujú pravoslávnym spoluužívanie chrámov. **Preosvietený vladyka Cyril po sv. liturgii predniesol veľkonočnú kázeň, zaželal veriacim radostné prežitie veľkonočných sviatkov a posvätil prítomným paschy.**

● **Na veľkonočný Svetlý pondelok** Preosvietený vladyka Cyril navštívil pravoslávnu farnosť v Košiciach, **kde bol srdečne privítaný; v preplnenom miestnom chráme odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu za asistencie d. o. mitr. prot. Dezidera Schudicha, d. o. prot. Antona Podhajeckého a br. Jána Kačkoša. Kázeň predniesol d. o. mitr. prot. D. Schudich, gen. vikár v. v. Po ukončení sv. liturgie predniesol pozdravnú veľkonočnú kázeň Preosvietený vladyka Cyril na tému radosti zo Vzkriesenia. Správca miestnej pravosl. farnosti d. o. Michal Spišák napokon vyjadril úprimnú a srdečnú vďaku Preosvietenému vladykovi, duchovenstvu i veriacim za spoločné modlitby.**

Michalovce — *Preosvietený vladyka Cyril svätí bahniatka.*

Tradičné odpusty

● **V nedeľu dňa 16. 4. t. r.** v Choňkovciach sa konal tradičný pravoslávny odpust na počesť chrámového sviatku Zvestovania Panny Márie, **za účasti veľkého počtu veriacich z farnosti i z okolia. Slávnostnú sv. liturgiu slúžili spolu d. o. prot. Jozef Frický a d. o. Ladislav Fedor, ktorý tiež predniesol príležitostnú odpustovú kázeň na tému sviatku. Ľudový cirkevný spev viedli br. Jacko a Mikovič. Na záver správca farnosti d. o. prot. Jozef Frický srdečne poďakoval všetkým prítomným za účasť na odpustových bohoslužbách, za lásku, ktorú prejavujú k pradedovskej pravoslávnej cirkvi Christovej.**

● **V nedeľu dňa 23. apríla 1972,** v deň sviatku sv. veľkomučeníka Juraja, pri príležitosti chrámového sviatku v pravoslávnom chráme v Byšti sa konali tradičné odpustové bohoslužby. **Za účasti veľkého počtu veriacich miestnych i z okolia slávnostnú sv. liturgiu slúžil d. o. Peter Semanco, správca farnosti z Cejkova, a d. o. Juraj Kačala, miestny správca farnosti. Kázal na tému sviatku d. o. Peter Semanco.**

(M. Š.)

Michalovce — *svätenie pásch pri katedrálnom chráme.*

Zo života našich farností

MICHALOVCE. V nedeľu „krestopoklonnú" v katedrálnom chráme v Michalovciach Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, *posvätil pred sv. liturgiou biskupské bohoslužobné rúcho, v ktorom potom odslúžil archijerejskú sv. liturgiu.* V štvrtú nedeľu pôstnu posvätil predstavený katedrálneho chrámu v Michalovciach *kňazské rúcho,* na ktoré látku darovala rodina Šamudovská zo Stretávky okr. Michalovce. V ten istý deň *bol posvätený aj obnovený sv. kríž v chráme.* Rozpätie vynovil Bohuznámy darca-maliar pre náš chrám. V nedeľu po Veľkej noci sme *posvätili ďalšie kňazské rúcho v katedrálnom chráme sv. Ducha.* Všetkým dobrodincom sme sa srdečne poďakovali a ešte aj touto cestou ďakujeme. Pán Boh zaplať. *Na mnohaja i blahaja lita!* *Štefan Byštanský.*

V obci BYŠTA okr. Trebišov je chrám zasvätený sv. veľkomučeníkovi a víťazovi Jurajovi, ktorého sviatok pripadol tohto roku na nedeľu „razslablennoho". Sviatok dôstojne oslávili tunajší veriaci i veriaci z okolia — z Cejkova prišli veriaci s d. o. P. Semancom, veriaci z Kašova, z Breziny, Kuzmic, Sečoviec, ba aj zo susedného Maďarska prišli tí, ktorí tu majú priateľov. Tu sa stretli a spoločnou modlitbou sa posilnili vo viere. Veď samotný význam chrámového sviatku je pre nás, pravoslávnych, stále aktuálny v obrane našej viery. Sv. Juraj veľa znamenal pre nás, a to sme si plne uvedomili pri večerni, keď sme spievali:

„... vojine Georgij, krest bo Christov na ramo vzem, ot diavolskija lesti oladenivšuju zemľu dobri dilal jesi, i ternovnoje služenije iskoreniv idolskoje, pravoslavija viry lozu nasadil jesi ..." *Štefan Byštanský*

Životné jubileum

Dňa 9. mája 1972, v pamätný deň oslobodenia našich národov, dožil sa kurátor pravoslávneho katedrálneho chrámu v Michalovciach brat MICHAL PIRO sedemdesiatich rokov svojho života. *Jubilant je už 22 rokov kurátorom tohto chrámu. Miluje ho a všemožne, podľa svojich síl, aj vo všetkom nám pomáha. Vo svojej viere, v práci a v dôvere, ktorú mu dali veriaci, nikdy nezakolísal. Pri tejto príležitosti Vás, brat kurátor, všetci, ktorí chodíme do nášho chrámu, pozdravujeme a želáme Vám všetko najlepšie do Vašich rokov. Na mnohaja i blahaja lita!*

Štefan Horkaj, duchovný

Dňa 8. júna sa dožíva svojich sedemdesiatin náš milovaný brat cerkovník PETER CHOMIŠČÁK z Podhoroďa. Menovaný slúži dlhé roky pri chráme sv. ap. Petra a Pavla v Podhorodi a pokiaľ tento chrám patril pravoslávnej cirkvi, venoval veľa času jeho údržbe, obnoveniu ikonostasu, oprave zvonice, oploteniu a i. Spomínaný chrám je v spoluužívaní a brat cerkovník si plní naďalej svoje povinnosti. Pri príležitosti jeho životného jubilea mu želám v mene svojom, v mene kurátorského zboru i veriacich „Mnohaja i blahaja lita".

L. Fedor, duchovný

NA NAŠU CIRKEVNÚ TLAČ PRISPELI TÍTO NAŠI ČITATELIA:

Fevronia Rusinková, Vranov n/T, Kčs 50.—, vd. Mária Kopíková, Porúbka pri Sobranciach, 10.—, Štefan Slávik, Priekop, okr. Michalovce, 30.—, pri krstinách si nás spomenula Bohuznáma rodina z Michaloviec sumou 50.— Kčs, Bohuznáma rodina z Dvorianok 10.—, rod. Kiškošová z Michaloviec Kčs 20.—, Andrej Lošák, Jovsa, 100.—, Bohuznámy z Ruskova, okr. Trebišov, 10.—, Ján Huňar, Krašok, 15.—, Štefan Šamudovský ml., Krašok, 20.—, Michal Fečko, Brusnica, 20.—, Bohuznámy, Hlinné p. Soľ, 50.—, pravoslávni veriaci z V. Revíšť zaslali Kčs 100.—.

Štedrým darcom vrelá vďaka. Ďalšie mená uverejníme v budúcom čísle našich časopisov.

POSMRTNÁ SPOMIENKA

Po dlhej a ťažkej chorobe odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi náš kurátor a cerkovnik brat JÁN HRABČÁK z **Ľutinej**, ktorý zomrel dňa 21. 4. 1972 vo veku 76 rokov. Svoje cirkevné funkcie vykonával od roku 1929, kedy sa medzi prvými vrátil do lona pravoslávnej cirkvi, ktorej ostal verný až do smrti. Veľa sa zaslúžil o vybudovanie kaplnky na Ľutinskej hôrke. **Pohrebné obrady vykonal d. o. M. Kopčík a miestny duchovný d. o. E. Sovič** za účasti veľkého počtu veriacich.

Večnaja jemu pamjať!

Dňa 22. apríla 1972 neočakávane zomrel brat ANDREJ RJABY, kurátor pravoslávnej farnosti Starina, okr. Humenné, vo veku 72 rokov. Kurátorom bol od r. 1945. Veľkú zásluhu má na oprave chrámu a výstavbe fary. Bol to verný veriaci, svoju vieru nezradil ani v ťažkých rokoch 1968–69. Jeho odchodom stráca naša pravoslávna cirkevná obec v Starine dobrého a medzi veriacimi obľúbeného človeka. **Pohrebné obrady vykonali d. o. Andrej Mikuláško a d. o. Štefan Peľo.** Nebohého odprevadilo veľa veriacich miestnych i z okolia.

Večnaja jemu pamjať!

POSMRTNÁ SPOMIENKA.

V nedeľu 13. februára 1972 sa v Stretave okr. Michalovce konal pohreb br. DUŠANA ŠAMUDOVSKÉHO, ktorý tragicky zahynul pri autohavárii vo veku 19 rokov. Bol to študent IV. ročníka SPTŠ v Michalovciach. Pohrebu sa zúčastnila takmer celá obec, odprevadili ho i profesori a spolužiaci na večný odpočinok. Pohrebné obrady vykonal d. o. prot. Mikuláš Ščerbej, riaditeľ ER a správca farnosti zo Zemplínskej Širokej, ktorý predniesol smútočnú kázeň. Dlhý smútočný sprievod na čele s mládežou, so zástavami a vencami, hudba z Michaloviec a smutné duchovné piesne, to všetko odprevádzalo mladého chlapca na miesto jeho večného odpočinutia — na stretavský cintorín. Tam sa s ním prejavmi rozlúčili zástupcovia školy. Vence a kvetiny na novom hrobe na stretavskom cintoríne uvädnú, ale neuvädne nikdy spomienka na zosnulého Dušana v srdciach tých, ktorí ho poznali.

Vičnaja jemu pamjať i blaženyj pokoj!

(M. Š.)

PRAVOSL. BOHOSLOVECKÁ FAKULTA OZNAMUJE:

Podmienky prijatia na PBF v Prešove na šk. rok 1972/73

Pravosláv. bohoslovecká fakulta v Prešove prijme na šk. rok 1972/73 uchádzačov o štúdium na tejto fakulte za týchto podmienok:

a) Do jednoročného prípravného kurzu pri PBF môžu byť prijatí uchádzači, ak majú aspoň 17 rokov, ktorí nemohli ukončiť strednú školu III. stupňa.

b) Do 1. ročníka PBF môžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú plnú strednú školu III. stupňa s maturitou.

Vlastnoručne napísanú žiadosť treba zaslať na adr.: Pravosl. bohosl. fakulta, ul. Sládkovičova 23. Priložte tieto doklady: **1. krstný list, 2. posledné šk. vysvedčenie, 3. lekárske vysvedčenie o zdravotnom stave, 4. životopis v dvoch vyhotoveniach, 5. odporúčanie miestneho duchovného.**

Žiadosti sa prijímajú do 30. júna 1972. Prijímacie pohovory sa budú konať na dekanáte PBF, o čom bude každý uchádzač zvlášť vyrozumený.

Dekanát PBF.